

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm Vlt. Significauerunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

CAPITVLVM VI.

Significauerunt.

PARAPHRASIS.

Inter Abbatem & Conuentum S. Mariæ de Florentiâ, atque Communitatem alicuius castri controuersa erat super possessione, aut quasi possessione iuris eligendi Rectorem dictæ communitatis. In hac causa potestas Florentina pro Monasterio sententiam definitiuam protulit, sed cum Abbas cum Conuentu Rectorem Capellani constitueret, eum recipere recusarunt, mouentes controuersiam de proprietate iuris eligendi, & ad hanc ipsam litem coram se prolequendam potestas Florentina volebat cogere Abbatem & Conuentum. Cum hæc relata essent Honorio III. is causam delegauit Episcopo Bononiensi, & quibusdam alijs, mandans eis, ut cogant Communitatem ad recipiendum Rectorem à Monasterio ipsis præfectum, deinde partibus citatis, audiant & cognoscant controuersiam super iure proprietatis, aut quasi. Verum cum Communitas exceptionem dilatoriam proponeret, quod propter tempus feriarum vindemiarum respondere coram delegatis de iure non teneretur, Syndicus autem Monasterij replicaret, id malitiose obijci ad causam protrahendam, Papa his intellectis respondit, exceptione non obstante in negotio procedendum esse.

SUMMARIUM.

1. *Impeditus in exercitio iuris, quod possidet, censetur veluti spoliari possessione.*
2. *Si actor & reus diuersi fori sint, acta agens in possessorio coram iudice rei, non teneretur coram eodem iudice super proprietate respondere, sed debet conueniri coram suo iudice.*
3. *Si magistratus secularis immunitatem ecclesiasticam laedere præsumat, querela deferri potest ad Papam.*

4. *Aduersarius irrationabiliter recusans, ut in ferijs messium aut vindemiarum iudicium exerceatur, si cogat publica necessitas, aut periculum in mora sit, cogi potest ad respondendum.*

NOTANDVM I. Rerum incorporasium seu iurium non censetur esse proprie possessio, aut dominium, sed quasi, quanquam de his vocabulorum subtilitatibus non multum curandum, præsertim in foro canonico. Nihilominus ne pars litigans iuris & Curia styli imperitam se ostendat, consultum est, modum vsitatum loquendi retinere, sicuti & Papa hic fecit.

NOTANDVM II. Si quis impediatur in exercitio iuris, quod possidet, censetur veluti spoliari possessione, quare Monasterium, cum non admitteretur ad eligendum Rectorem, sicuti antea eligere solebat, iudicio possessorio egit contra Capellanos coram iudice eorum, & obtinuit. Vide hic Innocent. & quæ dixi in c. querelam, 24. de elect.

NOTANDVM III. Qui in possessione eligendi est, cum boni fide eligere potest, & electus recipi debet, non obitante, quod de iure proprietatis quæstio postea mouenda sit, argum. c. consultationibus, 19. de iure patronatus, & dixi in disp. de elect. q. 21.

NOTANDVM IV. Si actor & reus diuersi fori sint, non ideo, quia actor iudicio possessorio egit coram iudice rei, eo finito respondere cogitur super iure proprietatis apud eundem alienum iudicem, sed debet conueniri coram suo iudice. Hic est casus huius capituli, & tradit Gl. recepta hic ver. super proprietate. Nec obstat l. nulli, C. de iudicijs. vbi Bartolus n. 2. & alij docent, quod finito iudicio possessorio, si causa proprietatis agitata sit, ad eundem iudicem deferri debeat, quippe qui causam totam citius expediet, cum in eâ iam instructus sit, uti Abb. notat n. 14. Respondeo enim, omnino ita faciendum & curandum, si fieri possit, ut causæ possessionis & proprietatis sub eodem iudice terminentur, uti docui lib. 4. tr. 9. c. 2. n. 12. Interdum verò necessitas cogit causam diuidere, non enim propter commo-

adum illud accidentale, quia prior iudex melius instructus censetur, maius aliquod incommodum admitti debet, ut videl. aliquis ad forum alienum trahatur, præsertim clericus ad forum seculare contra ecclesiasticam immunitatem, & ideo hanc limitationem affert Alexander super Bartolo in cit. l. nulli. & ipse Bartolus in l. incommodati. §. duabus. ff. commodati.

NOTANDUM V. Si magistratus secularis immunitatem Ecclesiasticam lædere præsumat, trahendo personas Ecclesiasticas ad tribunal suum, querela deferri potest ad Papam, ut tanquam supremus Ecclesiasticorum defensor remedium adhibeat.

NOTANDUM VI. Si appareat, quod aduersarius non rationabili causa impeditus, sed solum ad litem extendendam consentire recuset, ut in ferijs messium aut vindemiarum iudicium exerceatur, tum si necessitas præsertim publica postulare videatur, aut periculum in mora sit, cogi potest ad respondendum. Ita Gl. hic ver. propter vindemiam. Intererat enim, ut Rector electus administraret, ne res communitalis negligenter administrare autem non poterat, si possessionem non cepisset, ut hic notat Abb. n. 6. non poterat autem communitas compelli, videl. per censuras, ad recipiendum Rectorem, nisi prius citata & audita fuisset coram delegatis, cum alia cause cognitione hic opus non fuerit, quandoquidem iam pro possessione Monasterij sententia lata erat à potestate Florentina, quamobrem eius executio tantum facienda erat, priusquam de iuris proprietate disceptaretur, ut Imola hic notauit.

CAPITVLVM I. eod.

Tit. in 6.

Iuris.

PARAPHRASIS.

Certum esse debet, quod delegatus Papæ non possit cogere partes, ut personaliter in iudicio compareant, nisi in rescripto de-

legationis id expressum sit, vel nisi causa sit criminalis, vel ut iuramentum dicendæ veritatis præstetur vel de calumnia, vel denique alia iuris necessitas id requirat.

SUMMARIUM.

1. *Papa aut Rex præcipere potest, ut partes, si iurisdictioni suæ subsint, personaliter compareant.*
2. *In causis civilibus partes ordinariè litigare possunt per procuratorem.*
3. *In causis criminalibus reus personaliter ad iudicium venire debet, si in is corporis pœna afflictiua imponenda est.*
4. *In is autem, in quibus pœna relegationis, vel alia minor imponenda est, Procurator interuenire potest, licet ob rationabilem causam compelli possit reus, ut in propria persona se sistat iudicio.*
5. *Accusator plerumque procuratorem in causa criminali constituere potest.*

Hoc loco quæstio tractari debet, an partes cogi possint, ut personaliter iudicio se sistant, an verò satis sit, ut procuratorem mittant. Respondeo & Dico I. Princeps, Papa, Imperator, Rex præcipere potest, ut partes, si iurisdictioni suæ subsint, personaliter veniant. Ita sumitur ex hoc c. & notat Gl. ver. speciale, nam subditus comparere tenetur, si Superior eius causam habeat extraiudicialiter eum vocandi. Tametsi verò leges facultatem tribuant litigantibus mittendi procuratorem loco suo; Princeps tamen hac lege non adstringitur.

Dico II. In causis civilibus partes ordinariè litigare possunt per procuratorem, nec compelli debent, ut personaliter veniant. Ita habetur in l. 1. C. de procurat. vbi Gl. & Francus hic monet n. 3. quòd in omni citatione, si non expressum est, ut citatus personaliter compareat, intelligenda sit subalternatio, ut veniat per se, vel per Procuratorem.

Dixi, ordinariè: sunt enim casus, qui excipiuntur, primò & præcipuè, si iuris necessitas exigat, quia Iudex ex causa rationabili citationi